

Марсіанські хроніки: повість

КУПИТИ

Чи можлива колонізація Марса? Чи існують насправді марсіани? Поки наші науковці намагаються з'ясувати ці питання, ми можемо пофантазувати і уявити експедиції на цю планету разом із Реєм Бредбері на сторінках його книги «Марсіанські хроніки». Люди прилетіли на червону планету зі спустошеної ядерною війною Землі й заходилися її колонізувати. Звичайно ж, за своїм образом і подобою. Почалося все з витіснення корінного населення, марсіан, і засмічування незайманого світу старим мотлохом своїх земних уявлень та уподобань... До чого все це призведе? Що трапиться з Марсом? Чи виживуть марсіани після контакту з людьми і навпаки? Приємної вам мандрівки на загадкову планету Марс...

МАРСІАНСЬКІ ХРОНІКИ

РЕЙ БРЕДБЕРІ

СЕРІЯ «ГОРИЗОНТИ ФАНТАСТИКИ»

МАРСІАНСЬКІ ХРОНІКИ

РЕЙ БРЕДБЕРІ

**Р
Б**

Бредбері Р.
Марсіанські хроніки : повість / Р. Бредбері ; пер.
з англ. О. Тереха. — Тернопіль : Видавництво – Богдан, 2024. — 296 с. — (Серія
«Горизонти фантастики»).

ISBN 978-966-10-1646-9

Copyright © 1958 by Ray Bradbury
© Терех Юрій, Вілсон Оксана, спадкоємці, 2024
© Видавництво Богдан,
виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2024
Серію «Горизонти фантастики» засновано 2011 року

Ray Bradbury. The Martian Chronicles
Copyright © 1958 by Ray Bradbury
Друкується з дозволу правовласника
The Ray Bradbury Literary Works LLC,
c/o Don Congdon Associates, Inc.

Переклад з англійської Олександра Тереха

Чи можлива колонізація Марса? Чи існують насправді марсіани? Поки наші науковці намагаються з'ясувати ці питання, ми можемо пофантазувати і уявити експедиції на цю планету разом із Реєм Бредбері на сторінках його книги «Марсіанські хроніки».

Люди прилетіли на червону планету зі спустошеної ядерною війною Землі й заходилися її колонізувати. Звичайно ж, за своїм образом і подобою. Почалося все з витіснення корінного населення, марсіан, і засмічування незайманого світу старим мотлохом своїх земних уявлень та уподобань... До чого все це призведе? Що трапиться з Марсом? Чи виживуть марсіани після контакту з людьми і навпаки? Приємної вам мандрівки на загадкову планету Марс...

Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.

СІЧЕНЬ 1999. РАКЕТНЕ ЛІТО

Хвилину тому в Огайо стояла зима. Двері в будинках були щільно причинені, і ніхто не насмілювався б відчинити густо помережані морозом вікна. Зима була справжня: з усіх дахів звисали бурульки, на сніговій гірці галасувала дівтора, а навантажені покупками домашні господарки, кутаючись у свої шуби, незграбно, наче ведмедиці, брели тротуарами, що взялися кригою.

І враз тепла хвиля прокотилася над містечком. Не хвиля – море гарячого повітря ринуло на місто і вмить залило все навкруги. Здавалося, хтось одчинив двері велетенської пекарні. Літня спека огорнула і чепурні котеджі, і голі садки, і малих лижників. Крижані бурульки танули на очах. Люди розчиняли навстіж вікна. Діти метушилися, скидаючи свої пальта. Домашні господарки тут-таки, на вулиці, знімали шуби. Сніг розтав за кілька хвилин, і на газонах визирнула прим'ята торішня трава.

Ракетне літо. Ці слова переходили з уст в уста.

Ракетне літо. Воно прилетіло в містечко, наче вітер пустелі, і своїм палючим диханням розтопило на шибках химерні зимові візерунки. Діти покидали лижі й санки. З холодних хмар сіявся сніг, але на землю він падав гарячим дощем.

Ракетне літо. Люди поглядали з-під критих ґанків на червоне від заграви небо.

Ракета лежала на космодромі, вивергаючи рожеві хмари вогняного диму. Це ракета перетворила зиму на літо гарячим подихом своїх потужних двигунів. Ракеті були підвладні пори року, і в Огайо на короткий час запанувало літо.

ЛЮТИЙ 1999. ІЛЛА

Їхній дім з кришталевими колонами стояв на березі порожнього марсіанського моря. Щоранку Ілла К зривала золотаві плоди, які росли просто на кришталевих стінах, а потім починала прибирати в кімнатах, розсипаючи жменями магнітний порошок. Цей порошок збирав увесь пил та бруд і, наче дим, зникав за вікном, розвіяний гарячим марсіанським вітром.

Удень, коли стародавнє море дихало спокоєм і в садку стихав шелест виноградних лоз, коли завмирало в полуденній тиші далеке марсіанське місто, господар будинку К сидів у себе в кімнаті і читав металеві книги з опуклими ієрогліфами. Він проводив рукою по сторінці, немов грав на арфі, а з книги линув голос. Тихий голос далекої старовини співав повість тих часів, коли море билось в берег хвилями червоної пари, коли стародавні люди вели у бій хмари металевих комах і загони смертоносних електричних павуків.

Уже двадцять років подружжя К жило біля мертвого моря. А цей будинок, що, ніби соняшник, повертався фасадом до сонця, цілих десять століть давав притулок їхньому роду.

І він, і вона були ще не старі. Як у всіх марсіан, у них була брунатна шкіра і схожі на золоті монети очі. Голос тихий, співучий.

Ще недавно вони знаходили відраду в своїх улюблених заняттях: малювали вогняні картини, тішилися довгими розмовами, що тривали аж до світанку в кімнаті для бесід під портретами, які світилися блакитним фосфоричним сяйвом, а коли досягав виноград, вони плавали в каналах, наповнених зеленим вином.

Та нараз щастя покинуло їх.

Цього ранку Ілла К стояла між колонами і слухала розпечену пустелю, яка, мов безкрає море, сягала далекого обрію.

Вона знала: щось має трапитись.

І вона чекала.

Ілла вдивлялась у блакитне небо Марса, немов сподіваючись, що воно от-от пожолобиться в потугах і викине на пісок пустелі якесь блискуче диво.

Але нічого не сталося.

Стомлена чеканням, вона пішла до дверей. Дрібненький дощик падав з вершечків колон, охолоджуючи повітря. На мить хмара вологи огорнула її, і жінка наче занурилася у струмок. На підлозі в кімнатах блищали потоки холодної води. Вона чула, як тихо співає книга під руками чоловіка. Його пальці ніколи не втомлювались грати стародавніх пісень. Якби ж то він іще хоч раз узяв її, як бере свої книги, вона сама забриніла б у нього в руках, наче арфа.

Марні мрії! Жінка похитала головою і заплющила золотаві очі. Ні, вона не дорікала своєму чоловікові, бо знала, що одружені люди зрештою звикають одне до одного і старішають серцем.

Вона лягла в крісло, яке відразу набрало зручної для її тіла форми, і заплющила очі.

І зразу ж їй приснився дивний сон. Пальці у неї затремтіли, напружилися й почали судомно хапати повітря. За мить жінка прокинулась і сіла, важко дихаючи, в кріслі. В її очах світився переляк.

Вона швидко озирнулася, ніби шукала когось очима. Але марні сподівання: між колонами не було нікого.

У трикутних дверях стояв чоловік – Ілл К.

– Ти мене кликала? – роздратовано спитав він.

– Ні, ні! – вигукнула вона.

– Мені здалося, ти щось кричала.

– Невже? Я задрімала на хвилюку і бачила сон.

– Сон удень? Удень тобі не часто видяться сни.

Жінка випросталася, наче її хтось ударив по обличчю.

– Який дивний сон! – прошепотіла вона. – Дуже дивний.

– Справді? – знехотя мовив чоловік, бажаючи швидше повернутися до своєї книги.

– Мені приснився якийсь чоловік.

– Чоловік?

– Високий чоловік. Сантиметрів сто вісімдесят на зріст.

– Що за нісенітниця! Тобі приснився якийсь виродок-велетень!

– Проте він здався мені... вродливим, – вела вона далі, затинаючись, повільно підбираючи потрібні слова. – Хоч і надто високим. І в нього були... О, я знаю, ти скажеш, що це дурна фантазія. Але в нього були сині очі!

– Сині очі?! Оце сон! Ти, може, ще скажеш, що він мав чорне волосся?

– Як ти вгадав? – схвильовано вигукнула вона.

– Я просто взяв найнеймовірніший колір, – холодно відповів він.

– І справді, волосся було чорне! А шкіра дуже біла! Вигляд у нього був незвичайний! І одяг якийсь чудернацький. Він прилетів з неба і так приязно розмовляв зі мною.

– Прилетів з неба? Ну, це вже дурниця!

– Він прилетів у блискучій металевій оболонці, – пригадувала вона, заплющивши очі. – Мені снилося, що в чистому небі зблищало щось кругле, наче монета, яку підкинули вгору. Воно ставало чимраз більшим і нарешті впало. Це був довгастий сріблястий предмет – такого я ще ніколи не бачила. В ньому розчинилися двері, і вийшов цей високий чоловік.

– Якби ти більше уваги приділяла своїй роботі, то дурні сни не лізли б тобі в голову.

– Для мене це був цікавий сон, – зауважила жінка, лягаючи в крісло. – Я й не підозрювала, що в мене така багата уява. Подумати тільки: чорне волосся, сині очі й біла шкіра! Який дивний чоловік і водночас – гарний!

- Це свідчить, що в тебе на думці гарні чоловіки.
- Який ти недобрий! Я ж його не вигадала. Він несподівано виник переді мною – ніби наяву. Подивився на мене й сказав: «Я прилетів у своєму кораблі з третьої планети. Мене звуть Натаніел Йорк...».
- Яке дурне ім'я! Хіба воно схоже на людське? – заперечив чоловік.
- Я згодна, що ім'я дурне. Але ж це сон. Так-от, він сказав: «Ми перші здійснили міжпланетний політ. Нас двоє в кораблі – я і мій товариш Берт».
- Ще одне дурне ім'я.
- Далі він сказав: «Ми прибули з міста, що знаходиться на Землі – це назва планети». Він саме так і назвав: Земля. Взагалі розмовляв він якоюсь чужою мовою. Проте я розуміла його. Мабуть, за допомогою телепатії.
- К повернувся до дверей. Але дружина зупинила його:
- Ілле, ти коли-небудь думав про те, чи є люди на третій планеті?
- На третій планеті від Сонця життя неможливе, – терпляче пояснив чоловік. – Наші вчені встановили, що там в атмосфері забагато кисню.
- От цікаво було би, коли б там жили люди! І щоб вони прилетіли до нас на космічному кораблі!
- Слухай, Ілло, ти ж знаєш, як я не люблю, коли базікають про те, чого нема на світі. Давай-но працювати.

*Пий до мене, дівча любе,
І, п'ючи, поглянь у вічі...*

Сонце стояло на вечірньому прузі, коли Ілла заспівала цю дивну пісню. Вона саме готувала надворі вечерю. Тихо шурхотів дощ, спадаючи водограєм з колон, а жінка знову й знову бездумно наспівувала незнайомі слова невідомої пісні.

– Що це за пісня? – роздратовано вигукнув чоловік, виходячи зі своєї кімнати і підсідаючи до вогняного столу.

– Не знаю, – жінка аж заціпеніла від здивування і мимоволі затулила рукою рот. За пустельним обрієм сідало сонце. Надходив вечір, і будинок закривався сам собою, наче велетенська квітка, що згасає разом із сонцем. Між колонами повівав вітерець, на вогняному столі кипіла срібна лава. Вітерець ворухив червонясте волосся Ілли, щось тихо муркотів їй на вухо. Жінка мовчки втупилася своїми золотавими вологими очима в неозорі простори жовтого морського дна – ніби намагалася щось збагнути.

Пий до мене, дівча любе,

І, п'ючи, поглянь у вічі... –

тихо, спокійно й поволі заспівала вона.

Або кинь цілунок в чару,

Хай уп'юся я сильніше!¹

Вона проспівала пісню до кінця, заплющивши очі, легенько помахуючи в такт рукою.

Пісня була дуже гарна.

– Вперше її чую. Ти що, сама її склала? – запитав чоловік, дивлячись просто в очі дружині.

– Ні... Так. Ой, ні!.. Сказати правду, я й сама не знаю, – затинаючись, пояснювала вона. – Я навіть не розумію слів: це якась чужа мова.

– Яка мова?

– Не знаю, – тихо відказала вона, кидаючи шматок м'яса в киплячу лаву. За мить жінка витягла готове вже м'ясо і поклала перед чоловіком на тарілку. – Мабуть, на мене щось найшло, і я, сама того не відаючи, склала цю дивну пісню.

Чоловік мовчав. Він стежив, як вона кидала нові шматки м'яса в кипляче озерце вогняної лави. Сонце вже зайшло. Поволі нічна темрява поглинула все навкруги – і колони, і чоловіка з жінкою, –

ніби чорним вином виповнилася кімната. І тільки відблиски срібної лави раз у раз освітлювали їхні обличчя.

Ілла знову заспівала дивну пісню.

Чоловік схопився з місця і сердито вибіг з кімнати.

Довечерював він у себе в кабінеті.

Коли дружина зайшла до кабінету, він підвівся їй назустріч і промовив:

– Давай зараз поїдемо на полум'яних птахах у місто, в театр.

– Ти не жартуєш? – недовірливо спитала вона. – Невже тобі хочеться туди їхати?

– Що ж тут дивного?

– Шість місяців ми з тобою нікуди не виїздили, і раптом – цілий вечір у місті.

– Що ж, це добра ідея.

– Ти став такий уважливий, – мовила жінка.

– Навіщо починати непотрібні розмови? – роздратовано відповів чоловік. – Скажи: ти хочеш їхати чи ні?

За вікном у блідому сяйві тяглася пустеля. Над нею сходили два білі марсіанські брати-місяці. На підлозі кімнати біля ніг Ілли блищав холодний струмок. Легкий дроз пройняв її. Вона прагнула лише одного: сидіти на місці непорушно, беззвучно, аж поки станеться те, чого вона чекала весь день. Це могло трапитися будь-якої хвилини. І в пам'яті у неї знову спливла мелодія пісні.

– Я... – почала вона нерішуче.

– Тобі буде корисно побути серед людей, – перервав чоловік. – Збирайся, поїдемо.

– Сьогодні я стомилася. Може, іншим разом?

– Бери свій шарф, – рішуче мовив він, подаючи їй фіал². – Засиділися ми вдома.

– Але ж ти їздиш двічі на тиждень у місто Ксай, – зауважила вона, не дивлячись на чоловіка.

– То ж у справах, – сказав він.

– У яких справах? – прошепотіла жінка сама до себе.

Вона перехилила фіал, і струмінь рідини перетворився на блакитний туман, який огорнув її шию.

Полум'яні птахи жевріли на холодному піску, наче купа жарин. Нічний вітерець надимав білий купол, і той тихо лопотів, прип'ятий тисячею зелених стрічок до вогняних птахів.

Ілла лягла в купол, і, почувши наказ чоловіка, птахи злетіли полум'яними грудками в нічне небо. Натяглися стрічки, і купол помчав у височінь. За ним знявся піщаний вихор.

Далеко позаду залишився їхній дім з дощовими колонами, живими квітами, що, мов чудернацькі звірі, росли за ґратами клітки, співучими книгами, шепотінням холодних струмочків. Внизу миготіли сині пагорби. Ілла не дивилася на чоловіка, який сидів поруч неї. Він раз у раз підганяв криком птахів, і вони злітали вище і вище. Каскадом жовтогарячих іскор мчали вони, несучи купол, ніби пелюстку квітки.

Ілла не звертала уваги ні на мертві стародавні міста, ні на старі сухі канали, сповиті снами про минуле. Внизу миготіли річища колишніх річок і безводні озера, а вони линули далі й далі, як місячний промінь за палаючим смолоскипом.

Ілла дивилася тільки на небо.

Чоловік щось їй говорив, але вона не відривала погляду від неба.

– Чи чуєш, що я тобі кажу?

– А що?

– Чому ти така неуважна?

– Я замислилась.

– Мені здавалося, що досі ти не замислювалася над таємницями природи, а сьогодні тільки те й робиш, що дивишся на небо.

– Воно дуже гарне.

– Я міркував оце, чи не зайти мені сьогодні до Галле, – повільно мовив чоловік. – Хочу поговорити з ним про нашу подорож у Блакитні гори. Непогано б відпочити там якийсь тиждень.

– Зараз у Блакитні гори?! – вигукнула вона, враз схопившись за край купола і обертаючись до чоловіка.

– Ти незадоволена?

– Коли ти хочеш вирушати?

– Можна навіть завтра вранці. Що раніше, то краще, – сказав він, ніби не помічаючи тривоги в її голосі.

– Але ж ми ніколи не їздили відпочивати цієї пори!

– А тепер спробуємо, – зауважив чоловік, усміхнувшись. – Нам корисно буде пожити десь подалі від дому. Там ми знайдемо тишу й спокій. Якщо в тебе немає якихось інших планів, то поїдемо. Згода?

Жінка глибоко вдихнула повітря, почекала якусь мить, а потім видихнула:

– Ні!

– Що?! – вигукнув чоловік.

Птахи злякано рвонули, і купол підкинуло.

– Ні, – твердо сказала вона. – Я нікуди не поїду.

Чоловік позирнув на неї, але нічого не промовив.

Жінка відвернулася. Запала мовчанка.

А птахи мчали далі, ніби тисячі омахів полум'я.

На світанку сонце крізь кришталеві колони розтопило туман, який підтримував Іллу у сні. Всю ніч вона провисіла над підлогою на м'якому килимі туману, що лився зі стін, коли жінка лягала відпочивати. Всю ніч вона спала на цій мовчазній річці, погойдуючись, як човен на тихих хвилях. Тепер туман щезав, наче дим, і плавуче ложе спускалося нижче й нижче.

Ілла розплющила очі.

Над нею стояв чоловік. Їй здалося, що він стоїть тут уже давно, стежачи за її сном. Не знати чому, вона не сміла глянути йому в очі.

– Ти знову бачила сон, – нарешті мовив він. – Цілу ніч ти щось вигукувала і не давала мені спати. Доведеться тобі звернутися до лікаря.

– Це минеться.

– Ти розмовляла уві сні.

– Справді? – насторожилася жінка. Вона й досі відчувала холод ночі, і сірі тіні гнітили їй душу.

– Що тобі снилося?

Напруживши пам'ять, Ілла почала пригадувати:

– Мені снився той самий корабель. Він знову прилетів до нас з неба, з нього вийшов той високий чоловік, і ми почали розмовляти. Він жартував, сміявся; мені приємно було його слухати.

К торкнув колону, і з неї вистрибнули, паруючи, гарячі водограї. У кімнаті враз стало тепло.

Удаючи, ніби йому байдуже те, що говорить жінка, К чекав.

– А потім, – вела вона далі, – потім цей високий чоловік, який мав дивне ім'я Натаніел Йорк, сказав мені, що я гарна, і... і поцілував мене.

– Ха! – вигукнув чоловік і, зціпивши зуби, одвернувся.

– Та це ж тільки сон! – сказала вона, тішачись його гнівом.

– Можеш тримати при собі свої дурні жіночі сни!

– Ти гніваєшся, наче мала дитина, – спокійно зауважила жінка і одхилилася на рештки туманного килима. Полежавши хвилину, вона тихо засміялась. – Я пригадала ще деякі подробиці мого сну.

– Ну, кажи, що там іще! – гарикнув чоловік.

– Слухай, Ілле, ти став дуже дратівливий.

– Кажи все! Не смій нічого приховувати од мене! – вигукнув він, дивлячись згори на дружину. Його темне обличчя пополотніло

від гніву.

– Я ще ніколи не бачила тебе таким, – мовила вона, вражена і потішена його ревностями. – Врешті цей Натаніел Йорк сказав мені... ну, він сказав, що забере мене в корабель, і ми полетимо з ним на його планету. Подумай тільки, яка нісенітниця.

– Нісенітниця! Це зараз ти кажеш нісенітниця! – закричав чоловік. – Ти би послухала, що ти говорила уві сні! Як ти любенько розмовляла, кокетувала з ним, як співала йому, – і так цілісіньку ніч!

– Ілле!

– Коли він прилетить? Де сідає цей клятий корабель?

– Ілле, що це за тон!

– До біса тон! – Він нагнувся до дружини, зазираючи їй в очі. – А чи в цьому сні, – почав він, стиснувши її руку, – а чи в цьому сні корабель не сідає часом у Зеленій долині? Відповідай!

– Так, справді...

– І він прилітає сьогодні вдень? Так чи ні?

– Здається, так. Але ж усе це уві сні!

Чоловік відштовхнув її руку.

– Ну, щастя твоє, що ти принаймні сказала правду! Ти багато наговорила уві сні, і я чув кожнісіньке твоє слово. Ти назвала і долину, де сяде корабель, і час прибуття.

Важко дихаючи, він ходив між колонами. Здавалося, його осліпив яскравий спалах блискавки. Жінка дивилася на нього, як на божевільного. Нарешті зважилася, підвелась і підійшла до нього.

– Ілле, – прошепотіла вона.

– Нічого, все гаразд.

– Але ж ти заслаб.

– Зовсім ні, – силувано усміхнувся він. – Просто на мене щось найшло. Вибач, моя люба. Останнім часом у мене було стільки роботи. Отож не дивно, що я розклеївся. Треба трохи полежати – і все минеться.

- Ти був такий збуджений.
- Нічого, тепер усе гаразд. Слухай-но, я вчора чув анекдот про Юела. Хотів розповісти тобі, та забув. Ти готуй сніданок, а я розповім анекдот. І давай не згадувати того, що було.
- Це був лише сон.
- Атож, – погодився він, механічно цілуючи її в щоку. – Це був тільки сон.

Настав полудень. Пекло сонце, і у важкому, гарячому повітрі мерехтіли далекі пагорби.

- Ти сьогодні не збираєшся до міста? – запитала Ілла.
- До міста? – чоловік звів брови.
- Адже цього дня ти завжди їздиш до міста, – пояснила вона, ставлячи на столик клітку з квітами. Квітки заворушилися і роззявили свої жадібні жовті роти.

Чоловік згорнув книгу:

- Ні, сьогодні я не їду. Занадто пече, та й пізно вже.
- Жінка прибрала в кімнаті й попрямувала до дверей.
- Я скоро повернуся.
 - Стривай. Куди це ти?
 - Провідаю Пао. Вона запрошувала мене, – відповіла Ілла вже з порога.
 - Саме на сьогодні?
 - Я давно вже обіцяла зайти до неї. Це ж зовсім поряд.
 - Вона живе в Зеленій долині? Правда?
 - Так. Туди навіть пішки можна піти. Я швиденько – туди й назад.

Ілла вже хотіла вибігти за двері, але чоловік ураз підійшов до неї і стурбовано сказав:

- Вибач, люба. Дуже шкодую, що забув попередити тебе, але я запросив на сьогодні доктора Нлле.
 - Доктора Нлле! – вигукнула вона, роблячи крок до дверей.
- Чоловік схопив її за лікоть і рішуче потяг у кімнату:

– Так, доктора Нлле.
– Але ж Пао...
– Пао трохи зачекає. Ми повинні зустріти доктора Нлле як годиться.

– Я миттю повернуся.

– Ні, Ілло.

– Отже, мені не йти?

Чоловік похитав головою.

– Ні. Крім усього іншого, до Пао не так уже й близько. Це ж через усю Зелену долину, а потім аж за великий канал. А сьогодні буде страшна спека. Та й доктор Нлле радий буде тебе бачити. Ну, що ти скажеш на це?

Жінка не відповіла. Вирватися і втекти! Їй хотілося голосно плакати. Але вона тільки сиділа в кріслі і крутила пальцем навколо пальця. Обличчя її збайдужіло. Вона потрапила у пастку.

– Ілло, – промуркотів чоловік. – Ти залишишся, правда?

– Так, – мовила вона після довгої паузи, – я залишуся.

– Ти будеш вдома цілий день?

– Цілий день, – голос її прозвучав глухо.

Час минав, а доктора Нлле не було. Проте чоловік Ілли не дуже дивувався з цього. Вже десь надвечір він щось промимирив, пішов у комірчину і дістав смертоносну зброю – довгу жовту рурку, на кінці якої був міх і гашетка. На його обличчі жінка побачила маску зі сріблястого металу. Він завжди надягав цю маску, коли хотів приховати свій настрій. Вона щільно облягала його худорляве лице, повторюючи всі вигини щік, підборіддя та лоба. Чоловік розглядав страшну зброю. Зброя гула, наче вулик. І справді – тисячі золотих бджіл готові були вирватися зі зловісним вереском на волю, щоби жалити на смерть ворога і самим безживно падати на пісок.

– Куди ти? – спитала жінка.

– Що? – перепитав він, дослухаючись до страшного дзижчання. – Коли доктор Нлле зволить запізнюватися, то я, чорт забирай, не маю наміру чекати його цілісінький день. Піду трохи походжу. А ти сиди вдома. Чуєш?

– Гарзд, – відповіла жінка, дивлячись на блискучу маску.

– Скажеш докторові Нлле, що я незабаром повернуся. Вийшов, скажеш, на полювання.

Трикутні двері зачинилися. Ілла стежила за чоловіком поглядом, аж поки він зник у сонячній далині. Потім вона знову взялася прибирати кімнати за допомогою магнітного пилу і збирати з кришталевих стін плоди, що достигли за день. Спочатку робота кипіла у неї в руках, але незабаром жінку опанувала якась дивна знемога. Вона, сама того не помічаючи, почала наспівувати ту загадкову пісню. Очі її раз у раз зверталися до неба.

І раптом Ілла застигла на місці, затамувавши подих.

Те, чого вона чекала, наближалось.

Воно могло статися щомиті.

Їй був знайомий цей стан тривожного чекання. Це траплялося, коли надходила гроза і навколо западала напружена тиша. Тоді було чути, як над землею повзали зловісні тіні. Від напруження дзвеніло у вухах, і здавалося, що навіть час зупинився. Жінка починала мимоволі тремтіти. Хмари клубочилися над головою, мінячись похмурими барвами. На гори лягала сіра тінь. Ув'язнені у клітці квіти ледь чутно зітхали, ніби попереджаючи про близьку небезпеку. Напруження чимдалі зростало, аж волосся починало ворушитися на голові. А десь у глибині кімнат тихесенько звучав чийсь голосок: «Час, час, час, час...» – наче на м'який оксамит падали краплини води.

І враз розверзалося небо. Злива світла, а потім завіса темряви, чергуючись, спадали на землю разом із потоками дощу.

Щось схоже вона відчувала і тепер. Наближалася гроза, але навколо сяяла блакить. Кожної хвилини могла креснути

блискавка, хоча небо було безхмарне.

Тепер Ілла без упину ходила по мовчазних кімнатах. Ось-ось проріже небо блискавка, вдарить грім, над пустелею звисне клубок диму, а потім настане тиша і на доріжці почуються кроки. Пролунає стукіт, і вона побіжить відчиняти кришталеві двері.

«Ти збожеволіла, Ілло, – докоряла вона сама собі. – Навіщо ти тішишся фантастичними мріями?»

І ось це сталося!

Повітря сколихнула тепла хвиля, наче десь поруч промчала величезна вогняна куля. Щось просвистіло, заблищало і зникло за пагорбами.

З грудей Ілли вихопився крик. Вона вискочила за двері і почала дивитися туди, де зникло оте «щось». Жінка вже хотіла бігти за пагорб, але пригадала свою обіцянку нікуди не ходити. Адже до них мав завітати доктор, і чоловік розсердиться, коли вона втече з дому.

Вона чекала на порозі, важко дихаючи і простягнувши вперед руки. Що робиться там, у Зеленій долині? Вона напружувала зір, але за пагорбами нічого не було видно. Врешті зайшла в кімнату. «Яка ти все-таки дурненька, – думала вона. – Віриш усьому, що підказує твоя уява. Там, мабуть, пролетів птах, а може, прошумів вітер. Сядь та заспокойся».

І жінка сіла.

Раптом пролунав постріл. Дуже виразний постріл з рушниці, зарядженої смертоносними комахами.

Ілла конвульсивно здригнулася. Стріляли ніби далеко. Пролунав один постріл, і долинуло дзижчання бджоли. Один постріл. А потім чітко і невблаганно вдарив другий.

Знову сіпнулося її тіло. Сама не розуміючи чому, вона схопилася і пронизливо закричала. Ілла кричала й кричала, їй здавалося, вона кричатиме так до кінця життя. Волаючи, вона підбігла до дверей і розчинила їх навстіж.

За далекими пагорбами завмирала луна.

Запала тиша.

Хвилин зо п'ять жінка постояла у дворі, бліда й розгублена. Потім, схиливши голову, вона попленталася кімнатами, торкаючись мимохідь руками речей, які траплялися їй дорогою. Губи її тремтіли. Нарешті жінка опинилась у винній кімнаті і почала механічно витирати своїм шарфом бурштиновий келих.

Раптом вона почула шурхіт камінців. Хтось спускався схилом до будинку.

Жінка підвелася з крісла, стала посеред кімнати. Келих випав з рук і розбився на друзки.

Кроки завмерли перед дверима.

Що робити? Може, закричати: «Заходь! Швидше заходь!»?

Жінка ступила до дверей.

Кроки залунали на східцях. Чиясь рука повернула ручку.

Жінка усміхнулася до дверей.

Двері одчинилися, і усмішка зникла з її обличчя.

Перед нею стояв її чоловік. На його обличчі блищала маска.

Він зайшов до кімнати, мимохідь глянув на дружину. Відтак, не кажучи й слова, одкрив міх рушниць, і з нього випали на підлогу дві мертві бджоли. Роздушивши їх ногою, чоловік поставив у куток рушницю, а Ілла нахилилась і почала, ніби сліпа, обмацувати підлогу, шукаючи шматочки розбитого келиха.

– Що ти там робив? – нарешті спитала вона.

– Нічого, – відповів чоловік, стоячи до неї спиною і знімаючи маску.

– Але я чула постріли. Ти двічі стріляв.

– Полював. Ти ж знала, що я пішов на полювання. А що, доктор Нлле не приходив?

– Ні.

– Постривай! – вигукнув чоловік, ляскаючи пальцями. – Ну, звичайно, тепер я пригадую. Він має прийти завтра, а не сьогодні. От дурна моя голова! І як я міг забути?!

Вони сіли вечеряти. Жінка навіть не доторкнулася до їжі.

– Що це з тобою? – запитав чоловік, зосереджено вмочуючи шматочки м'яса в киплячу лаву.

– Не хочеться їсти.

– Чому не хочеться?

– Не знаю. Просто не голодна.

Знявся вітер. Заходило сонце. Іллі здалося, що кімната поменшала і в ній потягнуло холодом.

– Ніяк не можу пригадати, – сказала вона, дослухаючись до тиші мовчазної кімнати.

– Що саме? – запитав через стіл, незворушно присьорбуючи вино, її золотоокий чоловік.

– Пісню. Оту гарну пісню. – Ілла заплющила очі і спробувала згадати мелодію. – Забула зовсім. А мені страшенно не хочеться забути її. Я хотіла б назавжди зберегти ту пісню.

Вона почала водити в повітрі руками, сподіваючись пригадати ритм. Та даремно. Тоді жінка відкинулася в кріслі й заплакала.

– Я не можу пригадати, – повторювала вона крізь сльози.

– То чого ж ти плачеш?

– Сама не знаю, але нічого не можу вдіяти з собою. Мені сумно – сама не знаю чому, хочеться плакати – невідомо чому. От я й плачу.

Жінка охопила руками голову, її плечі здригалися від беззвучних ридань.

– Нічого, – нарешті мовив чоловік. – Завтра все буде гаразд.

Жінка не ворухнулася. Вона дивилася тільки на порожню пустелю і на зорі, що яскравими цятками жевріли на чорному небосхилі. Десь далеко над пустелею мчав вихор, і в довгих каналах плюскотіла холодна вода. Жінку пройняв дроз, і вона заплющила очі.

– Твоя правда, – сказала вона. – Завтра все буде гаразд.

¹ Слова пісні належать сучасникові й другу Шекспіра англійському поету і драматургу Бену Джонсону (1573–1637).

² Фіал – заст. келих.

СЕРПЕНЬ 1999. ЛІТНЯ НІЧ

У кам'яних галереях збиралися марсіани, а потім гурт за гуртом зникали в тіні синіх пагорбів, залитих тихим світлом зірок та братів-місяців. За величезним мармуровим амфітеатром лежали в сутінках містечка і вілли, сріблилися нерухомі озера, і канали яскріли від обрію до обрію.

На безжурну планету Марс спустився літній вечір. По наповнених зеленим вином каналах линули стрункі й красиві, ніби бронзові квітки, човни. У довгих нескінченних будівлях, що вигиналися на пагорбах, наче змії, на прохолодних ложах лежали, перешіптуючись, коханці. Запізнілі діти бігали по провулках, освітлених смолоскипами, і золоті павуки в їхніх руках викидали пасма павутиння. Подекуди сім'ї ще готували вечерю на вогняних столах, на яких тихо кипіла срібна лава.

В амфітеатрах сотень міст з того боку Марса, де панувала ніч, збиралися на дозвіллі брунатні золотоокі марсіани. І ніби пахощі квітів, линула зі сцен мрійлива музика.

Того вечора в одному театрі на сцену вийшла співачка і заспівала пісню. За мить увесь зал заворушився. Розгублена жінка урвала спів. Вона схопилася рукою за горло. Потім кивнула музикантам, і ті знову взялися за інструменти.

Знову загравав оркестр, і пісня полилася знову. Зал зітхнув. Люди подалися вперед у своїх кріслах, дехто здивовано схопився з місця. Дивну, не знану тут пісню співала жінка. Вона намагалася спинити потік невідомих слів, що линули з вуст, але вони зривалися проти її волі:

*А Дженні зазирнула до буфета –
В буфеті ж тільки вітер повівав...*

Вкрай збентежена співачка затулила руками рот, і пісня змовкла.

– Що це за слова? – питалися музиканти.

– Звідки ця пісня?

– Яка це мова?

А коли вони знову піднесли до вуст свої золоті ріжки, над залом знову полинула дивна мелодія. Слухачі підводилися з крісел і голосно гомоніли.

– Що це з тобою сталося? – питали один одного музиканти.

– Яку це ти грав мелодію?

– А ти? Яку ти грав?

Співачка заплакала і побігла зі сцени.

Слухачі потоком ринули з театру.

Того вечора в усіх марсіанських містах діялися дивні речі. Холодна тривога спадала на планету, наче білий сніг.

У темних провулках, збираючись під смолоскипами, діти співали:

*А Дженні зазирнула до буфета –
В буфеті ж тільки вітер повівав.
І от наш бідний цуцик,
І от наш бідний цуцик
На зуб собі поживи не дістав!*

– Гей, малюки! – кричали люди, визираючи з будинків. – Яку це пісеньку ви співаєте? Де ви її почули?

– Ми її ніде не чули. Вона наче сама співається. А слів ми теж не розуміємо.

З грюкотом зачинялися двері. Вулиці спорожніли. Над синіми горбами сходила зелена зірка.

І на тім боці планети, що поринула в тінь, скрізь у нічній темряві прокидалися коханці і прислухалися до чудної пісні, яку наспівували крізь сон їхні кохані.

Жінки раптом прокидалися у своїх віллах і пронизливо кричали.

– Ну ж бо, заспокойся. Засни, – умовляли їх чоловіки. – Що з тобою? Певно, наснився поганий сон?

– Вранці станеться щось жахливе!

– Не бійся. Нічого не станеться. У нас усе гаразд.

– Воно ближче й ближче, – істерично схлипувала жінка.

– Та не бійся! Нам нічого не загрожує. Спи спокійно.

Наближався ранок. Тиша і морок панували на Марсі, ніби в глибокому колодязі. У темних каналах відбивалися зорі. Діти спали, згорнувшись калачиком у своїх ліжках, затиснувши в руках золотих павуків. Узявшись за руки, спали коханці. Давно вже зайшли місяці, на вулицях погасли смолоскипи, темрява огорнула порожні амфітеатри.

І тільки перед світанком якийсь далекий звук порушив тишу. То нічний сторож, ходячи безлюдними вулицями міста, мугикав чудну пісню.

СЕРПЕНЬ 1999. ГОСТІ ІЗ ЗЕМЛІ

Хтось безперестану стукав у двері. Врешті стукіт надокучив Ттт. Вона підійшла до дверей і розчинила їх.

– Ну, чого вам?

– Ви розмовляєте англійською мовою! – здивовано вигукнув чоловік, що стояв на порозі.

– Я розмовляю тією мовою, яку ви чуєте, – сухо відказала жінка.

– У вас чудова англійська мова! – нетямився від здивування чоловік. За ним стояло троє інших. Одягнені всі були однаково. Захекані, брудні, вони щасливо усміхалися.

– Чого вам треба? – запитала Ттт.

– Ми вперше бачимо живого марсіанина, – усміхнувся у відповідь чоловік. – Звичайно, ви не знаєте цього слова. Ми прибули із Землі, – пояснив він, киваючи на своїх людей. – Я – капітан Вільямс. Ми лише годину тому опустилися на Марс. Друга експедиція досягла своєї мети. Перед нами сюди вирушила перша експедиція, але ми не знаємо, що з нею сталося. У будь-якому разі ми завершили політ успішно. І ви перша марсіанка, яку ми зустріли.

– Марсіанка? – перепитала вона, зводячи брови.

– Ну, коли хочете, ви жителька четвертої від Сонця планети. Правильно я кажу?

– Це загальновідома істина, – відрізала жінка, нетерпляче поглядаючи на гостей.

– А ми, – товкмачив їй капітан, прикладаючи собі до грудей рожеву пухку руку, – ми прибули із Землі. Чи правду я кажу, хлопці?

– Істинну правду, сер! – відказали ті хором.

– Наша планета має своє ім'я, – сказала жінка. – Називайте її Тіпп.

– Тіпп, Тіпп, – втомлено засміявся капітан. – Яке гарне ім'я! Але, люба моя, де ви навчилися розмовляти англійською?

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ